

Nulägeskarta för Kommunalförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje (KSON)

Slutsatser från nuläges- och omvärldsanalys

Nämndens uppdrag

Kommunalförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje (KSON) ansvarar för att invånarna i Norrtälje kommun erhåller hälso-, sjukvård och omsorg inklusive hälsofrämjande och förebyggande insatser. KSON äger samtliga aktier i Tiohundra AB och svarar för att ägarstyrning sker.

Vår samlade analys av nuläget

Vård- och omsorgsbehoven hos invånarna i Norrtälje kommun är större jämfört med Stockholms län i övrigt, främst för att kommunen har en högre och växande andel äldre och uppvisar högre ohälsotal samt har många "sommargäster". Andelen invånare 65 år och äldre är 28 procent, vilket är betydligt högre än i resten av Stockholms län (16 %). Enligt Socialstyrelsen är det äldre personer som är i behov av och konsumerar mest hälso-, sjukvård och omsorg. Att dessutom tillhandahålla vård och omsorg i en geografiskt stor kommun med många öar innebär ytterligare utmaningar jämfört med länet i övrigt.

KSON står inför utmaningarna att möta invånarnas behov av stöd, service och omsorg inom de ekonomiska ramar som medlemmarna tillför KSON. Utmaningarna är främst kopplade till resurser i förhållande till volymer och volymökningar, men är också beroende av Norrtälje kommuns bostadsförsörjning för KSON:s målgrupper. Dessa behov är också föränderliga över tid och för personer med funktionsnedsättning ökar andelen äldre personer i behov av insatser, vilket innebär förändrade krav på bland annat utformningen av insatser sett till lokaliteter och personalkompetens. KSON ser också en allt högre andel barn och unga med funktionsnedsättning och komplexa behov, vilket ställer ökade krav på samverkan och gemensamma lösningar inom kommunen för att tillgodose dessa barns och deras familjers behov.

För att bland annat hantera Tiohundra AB:s pensionsåtaganden har KSON tillfört bolaget villkorade aktieägartillskott, finansierade av medlemmarna. Under åren 2016-2022 summerar dessa tillskott till 323,6 mnkr. Eventuell återbetalning sker med beskattade vinstmedel, vilket i så fall innebär ytterligare 84,0 mnkr (bolagsskatt 20,6 procent). Det vore därmed billigare om medlemmarna permanent höjde KSON:s medlemsbidrag så att ersättningarna till bolaget inkluderade även dessa kostnader. I överenskommelsen avseende stärkt styrning och ekonomiska förutsättningar anges att Region Stockholm och Norrtälje kommun avser att höja soliditeten i Tiohundra AB till cirka 23 procent genom en nyemission (kommunfullmäktige 2021-02-22, §7).

Lågkonjunkturen hämmar bland annat planerade byggprojekt i Norrtälje kommun, vilket på sikt kan inverka på lokalförsörjningen av särskilda boendeformer för kommunalförbundets målgrupper.

Behoven hos de vi finns till för

- Skälig levnadsnivå för äldre människor och människor med funktionshinder i Norrtälje kommun (ej försörjningsstöd eller bostadsförsörjning)
- Goda levnadsvillkor för vissa personer med funktionshinder i Norrtälje kommun
- Stöd till personer i Norrtälje kommun som vårdar eller stödjer närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller har funktionshinder
- God hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen i Norrtälje kommun

Viktiga styrdokument/strategier/program

- Medlemmarna styr KSON genom förbundsordningen. Härutöver ska en mängd lagkrav tillgodoses, exempelvis i kommunallagen, socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.
- Direktionens Budget 2023 och verksamhetsplan 2023-2025.
- Överenskommelsen mellan medlemmarna, i syftet att stärka förutsättningarna för effektiv styrning har beslutats i både fullmäktige i Region Stockholm och Norrtälje kommun och gäller till och med 2023.
- Strategisk plan för utveckling av stöd för personer med funktionsnedsättning - Framtidens LSS 2025.
- Lokal kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre personer i Norrtälje kommun 2019-2034.
- Förvaltningsgemensam handlingsplan för psykisk hälsa.
- Handlingsplan för krishantering.

Verksamhetens resultat

Våra starkaste resultat:

- Bra resultat i brukarundersökningar samt Hemtjänstindex
- Låga kostnader
- God kvalitet
- God tillgänglighet
- Sammanhållen vård och omsorg

Våra svagaste resultat:

- Begränsade möjligheter att påverka kvalitet och kostnader för tjänster från medlemmarna
- Begränsade möjligheter till ägarstyrning
- Kompetensförsörjning hos vård- och omsorgsgivare
- Information till invånarna
- Krisberedskap

Sammantagen nöjdhet enligt undersökning

Nöjdhet i procent (%)	2019	2020	2021
Hemtjänst			
<i>Inflytande</i>			
Brukar personalen ta hänsyn till dina åsikter och önskemål om hur hjälpen skall utföras?			
<i>Ja, alltid / Oftast</i>	89	90	89
<i>Bemötande</i>			
Brukar personalen bemöta dig på ett bra sätt?			
<i>Ja, alltid / Oftast</i>	97	98	98
<i>Trygghet och tillgänglighet</i>			
Känner du förtroende för personalen som kommer hem till dig?			
<i>Ja, för alla / Ja, för flertalet</i>	93	90	91
Hemtjänsten i sin helhet			
Hur nöjd eller missnöjd är du sammantaget med den hemtjänst du har?			
<i>Mycket nöjd / Ganska nöjd</i>	91	90	91

Särskilda boenden

Brukar personalen bemöta dig på ett bra sätt?

Ja, alltid / Oftast 92 94 94

Bemötande

Brukar personalen ta hänsyn till dina åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras?

Ja, alltid / Oftast 77 85 87

Sociala aktiviteter

Är möjligheterna att komma utomhus bra eller dåliga?

Mycket bra / Ganska bra 66 76 64

Hjälpen i sin helhet

Hur nöjd eller missnöjd är du sammantaget med ditt äldreboende?

Mycket nöjd / Ganska nöjd 84 86 81

Nyckeltal (indikatorer)

	2021	2022	2023
Andel upprättade samordnade individuella planer (SIP:ar) inom KSON:s primärvård:	6	9	15
Andel oplanerad återinläggning inom 7 dagar vid Norrtälje sjukhus av patienter 80 år och äldre:	8%	7%	Minska
Andelen omsorgskunder med upprättade genomförandeplan inom ordinärt boende och särskilda boendeformer:	84%	92%	95%
Andel biståndsbeslut gällande boendestöd fattade inom 1 månad från det att utredning påbörjats:	75%	77%	79%
Verkställda beslut inom tre månader (särskilda boendeformer):	94%	94%	94%
Utförd tid/beslutad tid inom hemtjänsten:	67%	65%	86%
Andel som fått en medicinsk bedömning inom 3 dagar:	85%	89%	94%
Andel som påbörjas somatisk behandling inom 90 dagar efter beslutet om behandling:	72%	77%	77%
Andel som påbörjas psykiatrisk behandling inom 90 dagar efter beslutet om behandling:	87%	93%	95%
Antal samtal om levnadsvanor i primärvården:	8 500	9 000	9 100
Vårdtillfällen per 100 000 invånare:	15 285	-	15 763
Fallskador per 100 000 invånare:	3 796	-	Minska

Nulägeskarta för Kommunalförbundet Sjukvård och Omsorg i Norrtälje (KSON)

Slutsatser från nuläges- och omvärldsanalys

Verksamhetens största utmaningar/strategiska utmaningar

- Ekonomi i balans
- Demografi, ökad andel äldre människor och människor med funktionsnedsättningar samtidigt som färre arbetar inom vård och omsorg
- Anpassning av avtal med utförare så att de överensstämmer med målgrupps behov
- Ökade kostnader för norrtäljebornas vård i Region Stockholm i och med uppräknings och satsningar som leder till ökade priser, dvs ökade kostnader för kommunalförbundet
- Tillgänglig och jämlik vård och omsorg i kommunen
- Lokalförsörjning
- Innovationer som kräver initiala investeringar och finansiering, där medel för investeringar saknas.
- Kompetensförsörjning
- Antalet invånare som bosätter sig permanent i fritidshus med låg boendestandard ökar.
- Risk för välfärdsbrott och oseriösa aktörer i KSON:s verksamheter

Trender, omvärld och dess konsekvenser för verksamheten

- Försörjningskvoten fortsätter försämrans, vilket medför att behoven av vård och omsorg ökar med allt färre i arbetsför ålder.
- Förutom att attrahera rätt kompetens krävs investeringar i digitalisering och robotisering för att tillgodose kommande behov.
- Behov av krisberedskap ökar, vilket för KSON förutsätter samordnat stöd från medlemmarna.

Omställning till god och nära vård – en primärvårdsstrategi

Omställningen syftar till att vården i högre grad organiseras och bedrivs med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar. Det innebär ett förändrat förhållningssätt, där det sker en förflyttning i sättet att arbeta. Omställningen bygger på samverkan mellan kommuner och regioner där användning av ny teknik för att utveckla arbetssätten i hälso- och sjukvården och omsorgen behövs. KSON har goda förutsättningar i omställningen, men insatser krävs för att personalen ska kunna medverka i utveckling av e-tjänster, ha digital kompetens och arbeta på nya sätt. Förmågan att arbeta över traditionella gränser, kommunicera och jobba preventivt och proaktivt är viktiga delar.

Fler söker digital vård och det digitala vårdutbudet ökar

En omställning där fler invånare väljer att använda sig av ett digitalt vårdutbud som alternativ till fysiska besök skapar behov av att utveckla framtidens vårdutbud, vilket samtidigt kan medföra effektivare processer. Avtal och ersättningsmodeller behöver ses över och revideras som stödjer fortsatt och utvecklat digitalt vårdutbud.

BUS-samverkan (Barn och unga i samverkan)

Samarbetet med Norrtälje kommun för barn i behov av särskilt stöd (BUS-samverkan) fortsätter att utvecklas. Gemensamt inom ramen för samverkan hanteras uppdraget om att inrätta ett samverkansteam för barn och unga, vilket har kopplingar till handlingsplan psykisk hälsa. Samverkans-team ska ytterst förhindra att barn och unga behöver placeras utanför det egna hemmet.

Långsiktighet och Norrtäljemodellen

Ett gott exempel på samordning som skapat mervärde för invånarna är ett försök i Hallstavik med samlokalisering av flera viktiga samhällsfunktioner inom vård och omsorg samt arrangera social mötesplats. Behov finns att bredda försöket till andra kommuner.

Samsjuklighetsutredningen

KSON har yttrat sig över delbetänkandet; Från delar till helhet – en reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet (SOU 2021:93). Yttrandet är samberett med socialkontoret i Norrtälje kommun. Reformens förslag innehåller bl.a. betydande förändringar i nuvarande ansvarsfördelning mellan region och kommun. Socialnämnden i Norrtälje kommun fullgör idag kommunens ansvar för insatser avseende personer med skadligt bruk eller beroende. Utifrån reformens förslag kommer KSON få ansvar för att beställa och följa upp vård och behandling av skadligt bruk och beroende. För KSON handlar det även om en tätare samverkan och ett kostnadsansvar för varje individ med ett skadligt bruk eller beroende som socialtjänsten beviljar en placering för på ett hem för vård eller boende (HVB). Utredningen föreslår att förslagen ska träda i kraft 1 januari 2025.

Agenda välbefinnande

KSON och Norrtälje kommun medverkar fortsatt i ett samarbete med Sveriges kommuner och regioner (SKR) om "Agenda välbefinnande." Det lokala arbetet med psykisk hälsa förutsätts fortgå med fokus på att vidmakthålla resultat från den förvaltningsgemensamma planen för psykisk hälsa som genomförs 2021-2023 samt identifiera nya behov där en bred samverkan behövs för att möta utmaningar inom området psykisk hälsa och suicidprevention. En ny överenskommelse är slutet för 2023 mellan SKR och regeringen om psykisk hälsa och suicidprevention.

Finskt förvaltningsområde

Kommunen och KSON har bedrivit försöksverksamheten KSON-työryhmä under 2022. Utvärdering av verksamheten sker i början av 2023. Medlemmarna har inte lämnat över skötseln av denna angelägenhet i KSON:s förbundsordningen och inte heller delar av statsbidraget.

Attraktiv arbetsgivare

KSON-koncernen är kommunens största arbetsgivare, där förvaltningen utgör en försumbar del (ca 90 årsanställda). Huvuddelen är anställda vid Tiohundra AB (ca 2 200 årsanställda) som ständigt stävar mot att attrahera kompetent personal. Till dessa kommer anställda hos KSON:s privata vård- och omsorgsgivare.

Ekonomisk analys

Äldre människor har störst behov av och konsumerar mest hälso-, sjukvård och omsorg. Enligt kommunens befolkningsprognos kommer invånare som är 80 år och äldre att öka med i snitt 7,5 procent per år 2022-2025. Medlemmarnas bidrag till KSON för samma period väntas samtidigt öka med i snitt 5,8 procent per år, samtidigt som pris- och löneökningar beräknas till i snitt 3,9 procent per år. Behoven ökar därmed betydligt mer än de planerade medlemsbidragen.

Medlemsbidraget från kommunen 2023 har räknats upp med 51,4 mnkr (4,1 %). KSON:s omsorgsvolymer var låga under pandemiåren 2020-2021,

men ökar åter i takt med befolkningsökningen. Detta beräknas innebära ett underskott om 47,6 mnkr 2023.

Medlemsbidraget från regionen har inför 2023 höjts med 5,5 procent (97,6 mnkr). KSON:s kostnader för norrtäljebornas vård i regionen väntas samtidigt öka än mer, vilket beräknas ge ett underskott om 26,1 mnkr 2023.

De uppräknings av ersättningar som budgeterats för 2023 avser primär- och specialiserad vård enligt regionens budgetförslag samt enstaka indexreglerade omsorgsavtal och direktupphandlade omsorgsinsatser. Övriga avtal inom omsorgen har inte uppräknats inför 2023 vilket medför stora utmaningar för utförarna som innebär effektiviseringar och risk för försämrad kvalitet.

Birgittagårdens äldreboende i Rimbo kommer att renoveras under 2024. Inför renoveringen tecknas ett nytt hyresavtal med Norrtälje kommun, vilket ökar kommunalförbundets årskostnad med 0,8 mnkr 2023 och med 4,8 mnkr från och med 2024. Kostnadsökningarna 2024 behöver justeras i medlemsbidraget i kommande budgetprocess i Norrtälje kommun.

Effektivisering

Effektiviseringar sker främst genom att dels genom utveckling av uppdrag till utförare dels att inte höja deras ersättningar. Därutöver kan nämnas att direktionen för KSON har i beslut till Norrtälje kommun föreslagit att säga upp överenskommelsen om bibehållet kostnadsansvar vid flytt till särskilt boende och att inrätta boendeformen biståndsbedömt trygghetsboende i Norrtälje kommun. Boendeformen kan bli ett bra komplement till befintliga boendeformer och ett mindre kostsamt alternativ till hemtjänst för vissa målgrupper.

All verksamhet i egen regi bedrivs av Tiohundra AB. Effektivisering i verksamheten sker dels genom uppdrag och avtalsvillkor dels genom den IT-miljö KSON tillhandahåller till både Tiohundra AB och privata utförare.

En avgörande faktor för KSON är samarbetet med och mellan medlemmarna, både politiskt och mellan tjänstepersoner. Gemensamma strukturer och processer mellan KSON och medlemmarna behöver fortsätta vidareutvecklas i samverkan.

KSON:s förvaltnings nettokostnader motsvarar 2,5 procent av KSON:s nettokostnader 2022 och uppgick till 78,0 mkr, av dessa avser 40,9 mkr biståndshandläggning. Förvaltningens kostnader utgörs främst av administrativ personal samt hyror och övriga administrativa kostnader såsom IT och telefoni. Här ingår även kostnaderna för den politiska verksamheten och koncernrevisionen.